

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ερευνητικός σχεδιασμός

Το 2011 κι ενώ οι βασικές ενδείξεις ανανέωσης του σύγχρονου ελληνικού κινηματογράφου έχουν αρχίσει να γίνονται φανερές, κυρίως με τις ταινίες του Γιώργου Λάνθιμου και της Αθηνάς-Ραχήλ Τσαγγάρη, και να προκαλούν παγκόσμιο ενδιαφέρον, ο Steve Rose, κριτικός κινηματογράφου στη βρετανική εφημερίδα *The Guardian* επιχειρεί σε άρθρο του να προσδιορίσει τα δείγματα μιας νέας καλλιτεχνικής γραφής στη σύγχρονη εγχώρια κινηματογραφία. Οι «ανεξήγητα παράξενες» ταινίες της Ελλάδας, η εικόνα της οποίας – σύμφωνα με τον Rose – έχει παγκοσμίως αλλάξει, «από ένα μεσογειακό, ειδυλλιακό μέρος για διακοπές σε ένα ανυπότακτο μέρος με πολλά προβλήματα», κεντρίζουν το ενδιαφέρον με την «ασυνήθιστη» ματιά τους (Rose, 2011).

Η απόπειρα «ονοματοδοσίας» του Rose δεν αργεί να υιοθετηθεί ή έστω να γίνει αξία ευρείας αναφοράς στον κριτικό/ δημοσιογραφικό και εν γένει μηντιακό, σύντομα δε και στον επιστημονικό λόγο. Την ίδια περίοδο, άλλωστε, δημοσιογράφοι, κριτικοί κινηματογράφου, bloggers, vloggers, συντάκτες-μέλη σε διαδικτυακές πύλες, μέλη της επιστημονικής κοινότητας και ερευνητές επιδιώκουν να καταγράψουν, περιγράψουν, αποκωδικοποιήσουν και τελικά συστήσουν στο (ευρύ) κοινό τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός νέου κύματος που εντοπίζεται στην ελληνική κινηματογραφική παραγωγή. Αφορμή, ειδικότερα, για την προσέγκυση του ενδιαφέροντος της παγκόσμιας κινηματογραφικής κοινότητας αποτελεί μεταξύ άλλων η αυξανόμενη παρουσία του ελληνικού κινηματογράφου στα μεγάλα διεθνή κινηματογραφικά φεστιβάλ. Η δημιουργία ενός νέου «αναγνωρίσιμου κι αισθητικά πρωτοπόρου», δυναμικού ρεύματος, υπό τον τίτλο «weird wave of greek cinema», ενός όρου αμφιλεγόμενου και γενικευτικού, που εν πολλοίς δε θα γίνει αποδεκτός από τους έλληνες δημιουργούς, τροφοδοτεί τη συζήτηση περί ελληνικής δημιουργίας στον κινηματογράφο, στα μέσα ενημέρωσης και το διαδίκτυο.

Στόχος της παρούσας μελέτης και ειδικότερα των κεφαλαίων 2, 3 και 4 είναι να «εντοπιστεί» η τυχόν «παρουσία» του νέου κινηματογραφικού φαινομένου στα κείμενα του δημοσιογραφικού λόγου, κυρίως ηλεκτρονικού αλλά και έντυπου τύπου, καθώς και στα δημοσιευμένα συγγραφικά πονήματα πανεπιστημιακών και ερευνητών και να «φωτιστούν» οι επιμέρους πτυχές του φαινομένου όπως τις αναδεικνύουν οι ίδιοι οι συγγραφείς των κειμένων. Πιο συγκεκριμένα, τα βασικά ερωτήματα της έρευνας είναι τα εξής:

- Πώς παρουσιάζεται/περιγράφεται και ερμηνεύεται σε επιστημονικά κείμενα, αλλά και στον έντυπο/ηλεκτρονικό τύπο το φαινόμενο του Νέου Κύματος στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο; Πώς προσεγγίζεται και πώς προσδιορίζεται;

- Τί είναι το «παράξενο» που χαρακτηρίζει το Νέο Κύμα; Πώς το συζητούν, προσεγγίζουν και εξηγούν οι δημοσιογράφοι και κριτικοί κινηματογράφου και πώς οι επιστήμονες και οι ερευνητές;

Για τη διερεύνηση των παραπάνω ερωτημάτων και τη μελέτη του φαινομένου συγκροτήθηκε ένα corpus από μια πλειάδα κειμενικών ειδών του δημοσιογραφικού και του επιστημονικού λόγου. Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο μιας εφημερίδας, μια συνέντευξη, ένα κείμενο γνώμης, μια κινηματογραφική κριτική αποτελούν διαφορετικά κειμενικά είδη του δημοσιογραφικού λόγου, ενώ η διάλεξη/εισήγηση στο πλαίσιο ενός συνεδρίου, το επιστημονικό άρθρο, η διατριβή/μελέτη εμπίπτουν στα είδη του επιστημονικού λόγου.

Επιδιώκοντας μια ευρεία αλλά και πλήρη θεώρηση αναφορικά με το πως συγκροτείται, πως «κατασκευάζεται», και πως προωθείται στο κοινό το νέο αυτό κύμα, κρίθηκε σκόπιμο να αντληθεί υλικό από ένα διευρυμένο σύνολο πηγών. Για την αναζήτηση του υλικού που επρόκειτο να αξιοποιηθεί ως υλικό βάσης για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το Νέο Κύμα αξιοποιήθηκε αποκλειστικά ο Παγκόσμιος Ιστός (διαδίκτυο), καθώς προσφέρει πληθώρα πληροφοριών που περιλαμβάνουν μεγάλο φάσμα πηγών και εύκολη πρόσβαση σε δεδομένα. Επιπλέον, οι μηχανές αναζήτησης είναι γρήγορες και αποτελεσματικές στη χρήση τους. Υπό αυτό το πρίσμα πραγματοποιήθηκαν αναζητήσεις κειμένων από απόσταση κάνοντας χρήση αποκλειστικά διαδικτυακών πηγών και κατά βάση της συνηθέστερα χρησιμοποιούμενης μηχανής Google (www.google.com). Παράλληλα όμως αξιοποιήθηκαν επιμέρους εργαλεία και μέθοδοι για επιτυχήστερη και διεξοδικότερη αναζήτηση κειμένων και πληροφοριών στο διαδίκτυο. Αφού προσδιορίστηκαν οι λέξεις-κλειδιά που εκτιμήθηκε ότι θα αποδώσουν το μεγαλύτερο δυνατό εύρος αποτελεσμάτων, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στον Παγκόσμιο Ιστό με στόχο να εντοπιστούν και να συλλεχθούν κείμενα που είτε είχαν ως κύριο θέμα είτε εμπεριείχαν εκτενείς αναφορές στο «Νέο Κύμα», και ενέπιπταν στις προαναφερθείσες ομάδες κειμενικών ειδών.

Στις επόμενες παραγράφους αναλύονται τα βήματα που ακολουθήθηκαν προκειμένου να συλλεχθεί το υλικό που σχετίζεται με τον μηντιακό και τον επιστημονικό λόγο και καταγράφονται αναλυτικά οι λέξεις-κλειδιά που χρησιμοποιήθηκαν. Παράλληλα σημειώνονται οι προβληματισμοί που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία αυτή, αλλά και οι ελιγμοί προκειμένου να περιοριστούν τα σφάλματα και οι πλάνες που μοιραία συνοδεύουν μια εκτεταμένη αναλόγου φύσεως αναζήτηση.

Υπογραμμίζεται στο σημείο αυτό ότι τόσο η συλλογή όσο και η καταγραφή και επεξεργασία του δείγματος και η εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων πραγματοποιήθηκαν αποκλειστικά χειροκίνητα (manually), δίχως να αξιοποιηθούν τεχνολογικά εργαλεία και εφαρμογές στατιστικής ανάλυσης ή λεξικομετρικές προσεγγίσεις ανάλυσης περιεχομένου.

2.1 Τεχνικές αναζήτησης υλικού στο διαδίκτυο

Για τον εντοπισμό των κειμένων που επρόκειτο να λειτουργήσουν ως βάση της ανάλυσης ακολουθήθηκαν οι κύριες τεχνικές αναζήτησης δεδομένων και πληροφοριών στο διαδίκτυο. Ειδικότερα, αφού ερευνήθηκαν (μέσω της χρήσης αρχειοκαταλόγων) κατά πρώτον οι πηγές από τις οποίες θα μπορούσε να αντληθεί υλικό *in situ* (π.χ. ιστοσελίδες εφημερίδων, περιοδικών κ.λπ.), στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε γενική έρευνα στον Παγκόσμιο Ιστό μέσω της μηχανής αναζήτησης *Google*.

Αναφορικά με την επιλογή συγκεκριμένων μέσων ενημέρωσης σχετικά με την αναζήτηση κειμένων του μηντιακού λόγου πραγματοποιήθηκε αρχικά έρευνα σε καταχωρημένες ιστοσελίδες σε αρχειοκαταλόγους του διαδικτύου (*directories*).²¹ Για την παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε μια έρευνα στον «κατάλογο internet» που τηρεί το διαδικτυακό Portal *IN.gr* (www.in.gr) καθώς και στον δικτυακό τόπο *Robby.gr* (www.robbly.gr), ο οποίος προσφέρει έναν ευρύ κατάλογο ηλεκτρονικών ιστοσελίδων.

Ειδικότερα, στο *IN.gr* ερευνήθηκαν τα καταχωρημένα portal και οι ιστοσελίδες στις γενικές κατηγορίες: «Τέχνες, Πολιτισμός» και «Εφημερίδες, ΜΜΕ» του καταλόγου. Αναλυτικότερα, προκειμένου να διαμορφωθεί μια πρώτη εικόνα για τις πηγές από όπου θα μπορούσε να αντληθεί το υλικό για την παρούσα έρευνα, έγινε μια αρχική έρευνα στις κατηγορίες «Κινηματογράφος» (της γενικής κατηγορίας «Τέχνες, Πολιτισμός») και «Εφημερίδες» και «Περιοδικά» (της γενικής κατηγορίας «Εφημερίδες, ΜΜΕ»). Στο *Robby.gr* ερευνήθηκαν οι καταχωρημένες ιστοσελίδες στην κατηγορία «Ειδήσεις & ΜΜΕ» (και πιο συγκεκριμένα στις υποκατηγορίες «Εφημερίδες», «Περιοδικά», «Πύλες Ειδήσεων») καθώς και στην κατηγορία «Διασκέδαση» (και πιο συγκεκριμένα στην υποκατηγορία «Κινηματογράφος»).

Σκοπός της έρευνας στους αρχειοκαταλόγους είναι να επιχειρηθεί μια πρώτη διερεύνηση και καταγραφή των κυριότερων ιστοχώρων αναφοράς, των βασικών, δηλαδή, ιστοσελίδων του διαδικτύου, στις οποίες ενδέχεται να δημοσιεύονται κείμενα και πληροφορίες σχετικά με το υπό εξέταση ζήτημα (καθώς σε αυτούς τους καταλόγους ο τίτλος κάθε ιστοσελίδας συνοδεύεται από μια σύντομη περιγραφή της θεματολογίας και των στόχων της). Από την έρευνα προέκυψε ότι ορισμένες ιστοσελίδες (ή μέσα ενημέρωσης) έχουν πάψει πλέον να λειτουργούν, ενώ πολλές εξ αυτών δε σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με τον κινηματογράφο, πολύ δε περισσότερο με τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα.

21. Οι αρχειοκατάλογοι αποτελούν χρήσιμες σελίδες ταξινομημένες σε μια ιεραρχική δομή βασισμένη σε συγκεκριμένα θέματα, που παρέχουν στο χρήστη τη δυνατότητα μιας γρήγορης θέασης τίτλων ιστοσελίδων ανά ευρεία κατηγορία πριν προχωρήσει σε μια πιο λεπτομερή και εμπειριστατωμένη αναζήτηση. Οι αρχειοκατάλογοι παραθέτουν ένα περιορισμένο και κατηγοριοποιούμενο σύνολο θεμάτων, συνήθως με αλφαβητική κατάταξη για εύκολη και γρήγορη πρόσβαση, σε αντίθεση με τις μηχανές αναζήτησης που παραπέμπουν σε εκατομμύρια ιστοσελίδες και έναν συχνά μη διαχειρίσιμο αριθμό αποτελεσμάτων.

Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης αξιοποιήθηκε κατά βάση η δημοφιλέστερη μηχανή αναζήτησης κειμένων και πληροφοριών στον Παγκόσμιο Ιστό, η *Google*, η οποία αποπειράται επί της ουσίας να «οργανώσει» τη φαινομενικά «άπειρη» πληροφορία που υπάρχει διαθέσιμη στο διαδίκτυο. Για τη διασφάλιση μεγαλύτερου εύρους αποτελεσμάτων, αξιοποιήθηκαν επικουρικά η παγκοσμίως δεύτερη σε χρήση μηχανή αναζήτησης *Bing* (www.bing.com), καθώς και εργαλεία μετααναζήτησης.

Οι δυνατότητες αναζήτησης που προσφέρει η *Google* είναι οι πλέον διαδεδομένες και εύχρηστες. Για την υλοποίηση της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε ευρεία χρήση της επιλογής *Σύνθετη Αναζήτηση* (advanced search) και των επιλογών παραμετροποίησης αναζήτησης που αυτή προσφέρει (χρονικός προσδιορισμός εύρους αποτελεσμάτων, χρήση λογικών (Boolean) τελεστών, αποκλεισμός όρων κ.λπ.). Επιπλέον, αξιοποιήθηκαν οι έτοιμες επιλογές (tags) οποτεδήποτε εμφανίζονταν στο κάτω μέρος της οθόνης των αποτελεσμάτων. Πρόκειται, δηλαδή, για τους όρους που έχουν εισάγει προς αναζήτηση αποτελεσμάτων άλλοι χρήστες του διαδικτύου στην προσπάθειά τους να «αλιεύσουν» ανάλογες πληροφορίες και, εφόσον έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως και ταιριάζουν στα συγκεκριμένα κριτήρια αναζήτησης που θέτει κάθε φορά ένας δεδομένος χρήστης (π.χ. για την παρούσα έρευνα), η *Google* τους εμφανίζει προκειμένου να διευκολύνει την αναζήτησή του. Χαρακτηριστικό του ενδιαφέροντος, μάλιστα, για το «παράξενο», κατά τον Steve Rose και ορισμένους κριτικούς κινηματογράφου, «κύμα» του ελληνικού κινηματογράφου, είναι το γεγονός ότι με βάση τις αναζητήσεις των χρηστών του διαδικτύου έχουν δημιουργηθεί από την *Google* έτοιμα tags/ετικέτες για αναζητήσεις σχετικά με το «weird wave»/«new wave». Ενδεικτικά παρατίθενται οι εξής:

- Weird wave of greek cinema
- Weird wave films
- Weird wave cinema
- Weird wave τι σημαίνει
- weird wave ταινία

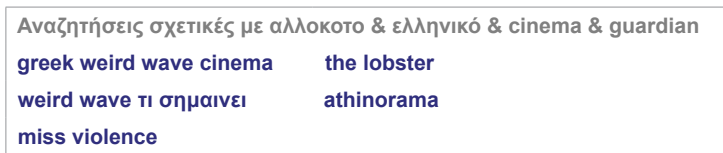
Είναι δε χαρακτηριστικό ότι όταν κάποιος αναζητά, για παράδειγμα, αποτελέσματα με τη φράση «weird wave of greek cinema», στο κάτω μέρος των αποτελεσμάτων της *Google* όπου εμφανίζονται οι συναφείς αναζητήσεις, προτείνονται ήδη στον χρήστη ταινίες και πρόσωπα που σχετίζονται άμεσα με το θέμα. Ως ενδεικτικά παρατίθενται τα παρακάτω αποτελέσματα:

- a) η αναζήτηση με την προαναφερθείσα φράση που συνδέεται με αναζητήσεις για τον σκηνοθέτη «Γιώργο Λάνθιμο» και τις ταινίες «Attenberg» και «Miss Violence» (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Διαδικτυακές αναζητήσεις για το «Weird wave of greek cinema»

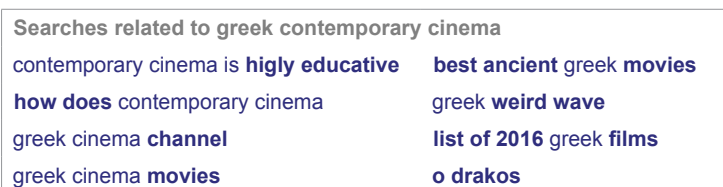
Πηγή: Στιγμιότυπο οθόνης (screenshot) των συγγραφέων από μηχανή αναζήτησης Google (Οκτώβριος 2016)

β) η αναζήτηση με τη συνδυασμένη επιλογή ελληνικών λέξεων «αλλόκοτο & ελληνικό & σινεμά & guardian», όπου προτείνονται από την Google οι τίτλοι των ταινιών *Αστακός* (*The Lobster*) και *Miss Violence*, καθώς και φράσεις που συνδέονται με το Νέο Κύμα και με το άρθρο του Steve Rose (π.χ. «greek weird wave cinema» και «weird wave τι σημαίνει») (Εικόνα 2).

Εικόνα 2: Διαδικτυακές αναζητήσεις για το «αλλόκοτο ελληνικό σινεμά»

Πηγή: Στιγμιότυπο οθόνης (screenshot) των συγγραφέων από μηχανή αναζήτησης Google (Οκτώβριος 2016)

γ) η αναζήτηση με τη φράση «σύγχρονος ελληνικός κινηματογράφος» στην αγγλική γλώσσα «greek contemporary cinema» όπου προτείνεται, μεταξύ άλλων, από τη Google η φράση «greek weird wave» (Εικόνα 3).

Εικόνα 3: Διαδικτυακές αναζητήσεις για το «Greek Contemporary Cinema»

Πηγή: Στιγμιότυπο οθόνης (screenshot) των συγγραφέων από μηχανή αναζήτησης Google (Οκτώβριος 2016)

Τα προαναφερθέντα παραδείγματα παρατίθενται ως ενδεικτικά μιας τάσης που παρατηρείται αναφορικά με τις αναζητήσεις των χρηστών του διαδικτύου και τη δυναμική του υπό συζήτηση Κύματος. Εξάλλου, οι προτάσεις της συγκεκριμένης μηχανής αναζήτησης αντλούν υλικό από τις επιλογές αναζήτησης των χρηστών, είναι αποτέλεσμα

πολύπλοκων αλγόριθμων, δεν έχουν μόνιμο χαρακτήρα και, ασφαλώς, σχετίζονται ευθέως με τις εισαγόμενες κάθε φορά στο πεδίο αναζήτησης λέξεις ή φράσεις. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην εισαγωγή των φράσεων «παράξενο ελληνικό κύμα» και «παράξενο & ελληνικό & κύμα» προς αναζήτηση, δεν παρατίθενται από την μηχανή συγκεκριμένες προτάσεις για παρεμφερείς αναζητήσεις. Τα αποτελέσματα δε στις συγκεκριμένες δύο φράσεις είναι χιλιάδες (περισσότερα από 153.000),²² τα περισσότερα εκ των οποίων δε σχετίζονται με το υπό εξέταση φαινόμενο.

Ειδικά για τον επιστημονικό λόγο πραγματοποιήθηκε έρευνα μέσω του «Μελετητή Google» (*Google Scholar*) (<https://scholar.google.gr/>), της υπηρεσίας της *Google* που προσφέρει τη δυνατότητα αναζήτησης και πλήρους πρόσβασης σε επιστημονική βιβλιογραφία. Για την αναζήτηση επιστημονικών δημοσιεύσεων χρησιμοποιήθηκαν τα φίλτρα αναζήτησης («Σύνθετη Αναζήτηση») για τον χρονικό προσδιορισμό, τη συνδυαστική χρήση λέξεων και φράσεων στον τίτλο ή σε όλο το κείμενο, τον αποκλεισμό όρων κ.λπ. Ιδιαίτερα βοηθητική αποδείχθηκε η αναζήτηση με βάση τον συγγραφέα για τις περιπτώσεις πανεπιστημιακών και ερευνητών όπου, ελέγχοντας τα πρώτα αποτελέσματα, προέκυψε ότι ασχολούνται συστηματικά με τον ελληνικό κινηματογράφο παρακολουθώντας τις τάσεις και την πορεία του.

Η μηχανή αναζήτησης *Bing* αξιοποιήθηκε κατά ανάλογο τρόπο με την *Google*, έχοντας όμως επικουρικό και υποστηρικτικό ρόλο. Η αναζήτηση σε αυτήν πραγματοποιήθηκε με τις ίδιες λέξεις-κλειδιά και απέδωσε περιορισμένο αριθμό κειμένων, καθώς ο κύριος όγκος του corpus που συγκροτήθηκε προήλθε από την *Google*.

Η δε χρήση εργαλείων μετααναζήτησης προσφέρει τη δυνατότητα ταυτόχρονης αναζήτησης σε περισσότερες της μιας μηχανές αναζήτησης. Για τη συγκεκριμένη μελέτη αξιοποιήθηκε η (μετα)μηχανή αναζήτησης *Dogpile* (www.dogpile.com), η οποία παρέχει ταυτόχρονη πρόσβαση σε πολλαπλές μηχανές αναζήτησης καθώς και πολλούς τρόπους αναζήτησης μεταξύ των οποίων με λογικούς (Boolean) τελεστές. Η χρήση της αξιοποιήθηκε στο τελευταίο στάδιο συλλογής του υλικού ως επικουρικός και ταυτόχρονα επιβεβαιωτικός μηχανισμός στα ευρήματα που ήδη είχαν καταγραφεί. Σημειώνεται ότι τα αποτελέσματα που παρήχθησαν από αυτή την έρευνα αφορούσαν κατά κύριο λόγο τον μηνιακό λόγο και σε ένα μικρότερο ποσοστό τα κείμενα επιστημονικού χαρακτήρα. Συνολικά, μέσω της *Dogpile* επιβεβαιώθηκαν τα πρώτα ευρήματα και πραγματοποιήθηκαν ελάχιστες εξαιρέσεις-προσθήκες στο αρχικό corpus.

Αναζήτηση σε συγκεκριμένες ιστοσελίδες

Μόλις ολοκληρώθηκε η πρώτη έρευνα μέσω των βασικών μηχανών αναζήτησης καταγράφηκαν τα πρώτα αποτελέσματα αναφορικά με τα μέσα που δημοσιεύουν κείμενα σχετικά με το θέμα της παρούσας έρευνας. Στη συνέχεια, αξιοποιώντας τα στοιχεία που

22. Βλ. σχετικούς υπερσυνδέσμους (links) με τους όρους [Παράξενο ελληνικό κύμα](#) και [παράξενο & ελληνικό & κύμα](#) (τελευταία ενημέρωση: 1/10/2016)

προέκυψαν από την αναζήτηση στους αρχειοκαταλόγους, πραγματοποιήθηκε *in situ* αναζήτηση με βάση τις σχετικές λέξεις-κλειδιά σε συγκεκριμένους ιστοχώρους, κάνοντας χρήση των μηχανών αναζήτησης που οι ίδιοι παρέχουν.

Συχνά οι μηχανές αναζήτησης που ενσωματώνουν οι ιστοσελίδες λειτουργούν στην απλούστερη μορφή τους δίχως να παρέχουν δυνατότητες φίλτρων και παραμετροποίησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι ορισμένες εξ αυτών δεν υποστηρίζουν καν τη δυνατότητα αναζήτησης συγκεκριμένων φράσεων, με συνέπεια τα αποτελέσματα, για παράδειγμα σε μια αναζήτηση της φράσης «weird wave», να αποδίδουν τα κείμενα που περιλαμβάνουν είτε μόνο τη λέξη «weird», είτε μόνο τη λέξη «wave», είτε τις λέξεις «weird» και «wave» (χωρίς να διασυνδέονται μεταξύ τους) είτε, τελικά, την αναζητούμενη φράση «weird wave». Στις περιπτώσεις αυτές επελέγη η αναζήτηση με βάση την πιο χαρακτηριστική/εμβληματική/ενδεικτική λέξη. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα, η έρευνα επικεντρώθηκε στη λέξη «weird» για τις ελληνικές ιστοσελίδες και στην λέξη «greek» για τις ξενόγλωσσες (οι οποίες δεν μπορούσαν καν να υποστηρίξουν τη φράση «greek cinema») με το εύρος των αποτελεσμάτων – όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό – να είναι εξαιρετικά μεγάλο και να απαιτείται μια χρονοβόρα διαδικασία ανθρώπινου (χειροκίνητου) κριτικού αποκλεισμού.

Ειδικότερα για την αναζήτηση κειμένων ακαδημαϊκού χαρακτήρα σημειώνεται ότι, προκειμένου να συλλεχθεί το σύνολο των καταγραφών σχετικά με τις αναφορές στο υπό ανάλυση φαινόμενο, επιλέχθηκε μια συνδυαστική μέθοδος αναζήτησης κειμένων. Διερευνήθηκαν με άξονα τις κύριες λέξεις-κλειδιά αφενός οι βάσεις αναζήτησης συγκεκριμένων επιστημονικών περιοδικών, τα οποία συστηματικά ασχολούνται με τις κινηματογραφικές και πολιτισμικές σπουδές ή/και τα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας και τις κοινωνικές επιστήμες, αφετέρου αναζητήθηκαν σχετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις, κεφάλαια σε βιβλία, επιστημονικές ανακοινώσεις σε συνέδρια κ.λπ. στα αποτελέσματα βασικών πηγών όπως ο *Μελετητής Google* που προαναφέρθηκε.

Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη έρευνα στη βάση δεδομένων *Academia.edu-Share Research* (<https://www.academia.edu>), η οποία αποτελεί μια πλατφόρμα που έχει στόχο τον διαμοιρασμό ερευνητικών εργασιών ανάμεσα σε πανεπιστημιακούς και ερευνητές, με εκατομμύρια χρήστες ανά τον κόσμο. Όπως και στην περίπτωση του *Μελετητή Google*, ιδιαίτερα βοηθητική αποδείχθηκε η αναζήτηση με βάση το όνομα του συγγραφέα για τις περιπτώσεις επιστημόνων που με βάση τα πρώτα αποτελέσματα είδαν να προκύπτει ότι ο ελληνικός κινηματογράφος εμπίπτει στα ερευνητικά τους ενδιαφέροντα. Παράλληλα, επικουρικά πραγματοποιήθηκε έρευνα στο *Web of science* (<https://webofknowledge.com>), ένα ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα με πρόσβαση στα βιβλιογραφικά στοιχεία άρθρων από δεκάδες επιστημονικά περιοδικά, καθώς και στην πύλη έρευνας *Research Gate* (<https://www.researchgate.net>).

Ειδικά για την αναζήτηση κειμένων ακαδημαϊκού χαρακτήρα στην ελληνική γλώσσα πραγματοποιήθηκε έρευνα με βάση τις κύριες λέξεις-κλειδιά (ή ακόμα και με πιο γενικές

όπως π.χ. «κινηματογράφος»), συνδυαστικά πάντοτε με τον χρονικό προσδιορισμό της έρευνας, με μηδαμινά, ωστόσο, αποτελέσματα, στις εξής ελληνικές βάσεις δεδομένων:

- στο *Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών* (<http://www.didaktorika.gr>),
- στη μεγαλύτερη διαδικτυακή πύλη αναζήτησης και πλοήγησης σε έγκριτο ελληνικό ψηφιακό περιεχόμενο επιστήμης και πολιτισμού που αναπτύσσει το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης *Openarchives.gr* (<http://www.openarchives.gr>), καθώς και
- στις βάσεις δεδομένων ελληνικών πανεπιστημίων που επικεντρώνονται στις πολιτισμικές σπουδές (π.χ. «Πάνδημος-Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Παντείου Πανεπιστημίου» (<http://pandemos.panteion.gr>)).

Υπογραμμίζεται στο σημείο αυτό ότι σε αρκετές περιπτώσεις πανεπιστημιακών και ερευνητών επιχειρήθηκε η απευθείας επικοινωνία μαζί τους για την παραχώρηση κειμένων τους. Οποσδήποτε κείμενα (ιδίως δημοσιεύσεις σε συνέδρια) που χαρακτηρίστηκαν από τους συγγραφείς τους ως μη δημοσιεύσιμα δεν περιλαμβάνονται στη συγκρότηση του corpus.

Τέλος, για τη διαμόρφωση του υλικού και την αναζήτηση συγκεκριμένων πληροφοριών γύρω από τις ταινίες του νέου ρεύματος πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στην πληρέστερη βάση δεδομένων για τον κινηματογράφο *IMDb* (<http://www.imdb.com/>).

Αναζήτηση με βάση tags, ετικέτες και λέξεις-κλειδιά

Η αναζήτηση στις επιμέρους ιστοσελίδες συνεχίστηκε, κάνοντας χρήση ή ορθότερα «ακολουθώντας» τα tags, τις ετικέτες ή λέξεις-κλειδιά²³ που προσέθενται οι συντάκτες των αρχικώς ευρισκόμενων κειμένων. Στις περιπτώσεις των κειμένων που δημοσιεύονται σε ιστοσελίδες αξιοποιούνται τα tags που προστίθενται από τους συντάκτες των κειμένων ή τους διαχειριστές των ιστοχώρων. Τα tags αποδείχθηκαν ιδιαίτερος χρήσιμα ειδικά κατά την περίοδο πριν από τον χαρακτηρισμό του Νέου Κύματος από τον Steve Rose και την εφημερίδα *The Guardian*. Σε αυτήν τη χρονική περίοδο παρουσιάζεται μια δυσκολία ορισμού/προσδιορισμού του φαινομένου και κάθε συντάκτης επιχειρεί να το περιγράψει με διαφορετικό τρόπο και έννοιες, όπως επιχειρείται να διαφανεί και στο επόμενο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης. Προς την ίδια κατεύθυνση αξιοποιήθηκαν στις επιμέρους ιστοσελίδες και οι επιλογές που προσφέρονται στους χρήστες στο τέλος ή παραπλεύρως κάθε άρθρου, όπου προτείνονται και άλλα κείμενα/άρθρα που είτε εμφανίζουν συναφές περιεχόμενο ή και σχετικό θέμα, είτε εντάσσονται στην ίδια γενική κατηγορία (π.χ. «κινηματογράφος»). Ειδικά για τα κείμενα επιστημονικού χαρακτήρα

23. Η χρήση ετικετών (tags), λέξεων-κλειδιών και γενικότερα μεταδεδομένων αποτελεί μια νέα στρατηγική που αξιοποιούν οι διαχειριστές των ιστοσελίδων προκειμένου το παραγόμενο περιεχόμενο και, εν προκειμένω, τα δημοσιογραφικά κείμενα να είναι πιο εύκολα ανιχνεύσιμα και να εμφανίζονται πιο «ψηλά» στις αναζητήσεις των χρηστών του διαδικτύου.

καταγράφηκαν και αξιοποιήθηκαν οι λέξεις-κλειδιά που επέλεξαν οι συγγραφείς τους. Λεπτομερέστερα δε, αξιολογήθηκαν οι αναφορές/παραπομπές και τα παρεχόμενα στοιχεία στη βιβλιογραφία και την αρθρογραφία των κειμένων των μελετητών/ερευνητών, προκειμένου να εντοπιστούν κείμενα που σχετίζονται με το θέμα της παρούσας μελέτης.

Αναζήτηση μέσω κύριας μηχανής αναζήτησης και εντοπισμός υλικού

Για τις ιστοσελίδες οι οποίες εμφάνιζαν μια δυσλειτουργική ή δύσχρηστη μηχανή αναζήτησης αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες της σύνθετης αναζήτησης (advanced search) που παρέχει η μηχανή Google, προκειμένου η έρευνα να περιοριστεί σε στοχευμένη κατεύθυνση με τη χρήση φίλτρων. Πιο συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκε η δυνατότητα περιορισμού των αποτελεσμάτων με βάση τις λέξεις-κλειδιά σε συγκεκριμένο κάθε φορά ιστότοπο (τοποθετώντας, δηλαδή, στο ανάλογο πεδίο τη διεύθυνση (url) της ιστοσελίδας, η μηχανή αναζήτησης της οποίας λειτουργούσε ανεπαρκώς). Το μειονέκτημα σε αυτή τη μέθοδο αναζήτησης έγκειται στο γεγονός ότι δεν παρέχεται η δυνατότητα χρονικού περιορισμού των αποτελεσμάτων, με συνέπεια τα αποτελέσματα να πρέπει να ελεγχθούν ένα προς ένα.

Στο σημείο αυτό παρατίθεται ένας κατάλογος (Πίνακας 3) με τις ιστοσελίδες (κατά αλφαβητική σειρά) από τις οποίες προέκυψαν τα κυριότερα αποτελέσματα. Στην πρώτη στήλη καταγράφεται το όνομα/τίτλος της ιστοσελίδας, στη δεύτερη η ηλεκτρονική της διεύθυνση, στην τρίτη το είδος του μέσου (ηλεκτρονικό μέσο-web page ή έντυπο με ιστοσελίδα, όπου δημοσιεύεται νέο περιεχόμενο ή/και αναδημοσιεύεται περιεχόμενο της έντυπης έκδοσης) και στην τελευταία παρουσιάζεται η ταυτότητα και ο προσανατολισμός του περιεχομένου του. Επισημαίνεται ότι για τον προσδιορισμό του είδους των ιστοσελίδων στις οποίες εντοπίστηκαν τα αποτελέσματα που σχετίζονται με την παρούσα μελέτη, αξιοποιήθηκαν κατά βάση οι πληροφορίες που προέκυψαν από την αναζήτηση στους αρχειοκαταλόγους.

Πίνακας 3: Κατάλογος ιστοσελίδων με δημοσιευμένα κείμενα για το Νέο Κύμα

Μέσο Ενημέρωσης	Ιστοσελίδα	Είδος Μέσου	Προσδιορισμός Μέσου
<i>Al Jazeera America</i>	http://america.aljazeera.com	Web page	Portal τηλεοπτικού καναλιού
<i>Amagi</i>	http://amagi.gr	Web page	Ιστοσελίδα πολιτιστικού, μουσικού διαδικτυακού σταθμού
<i>Athens Voice</i>	http://www.athensvoice.gr	Έντυπο	Εβδομαδιαία free press εφημερίδα
<i>Cine Vue</i>	https://www.cine-vue.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Cinepivates</i>	http://cinepivates.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Cineuropa</i>	http://cineuropa.org	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Cleó: A journal for film and feminism</i>	http://cleojournal.com	Web page	Ιστοσελίδα περιοδικού Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Clickatlife</i>	http://www.clickatlife.gr	Web page	Portal πολιτιστικού ενδιαφέροντος

Μέσο Ενημέρωσης	Ιστοσελίδα	Είδος Μέσου	Προσδιορισμός Μέσου
<i>Conversations about cinema</i>	http://www.conversationsabout-cinema.co.uk	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Culturenow</i>	http://www.culturenow.gr	Web page	Ιστοσελίδα πολιτιστικού ενδιαφέροντος
<i>Dazed Magazine</i>	http://www.dazeddigital.com	Web page	Διαδικτυακό πολιτιστικό περιοδικό
<i>DocTV</i>	https://www.doctv.gr	Web page	Ψηφιακή πολιτιστική πλατφόρμα
<i>Eastwest</i>	http://www.eastonline.eu	Έντυπο	Διμηνιαίο περιοδικό γεωπολιτικών θεμάτων
<i>ekathimerini</i>	http://www.ekathimerini.com	Web page	Αγγλόγλωσση έκδοση ημερήσιας αθηναϊκής εφημερίδας
<i>Euroviews</i>	http://euroviews.eu	Web page	Διαδικτυακό πανεπιστημιακό περιοδικό
<i>Festivalists</i>	http://festivalists.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Film International</i>	http://filmint.nu	Web page	Ιστοσελίδα έντυπου περιοδικού κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Filmaker</i>	http://filmmakermagazine.com	Web page	Ιστοσελίδα περιοδικού κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Flix</i>	http://flix.gr	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Hit & Run</i>	http://www.hitandrun.gr	Web page	Ιστοσελίδα πολιτικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος
<i>Huffington Post</i>	http://www.huffingtonpost.com	Web page	Ενημερωτικό portal ημερήσιας εφημερίδας
<i>Indiewire</i>	https://www.indiewire.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Inverse</i>	https://www.inverse.com	Web page	Διαδικτυακό περιοδικό επιστημονικού και κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Lifo</i>	http://www.lifo.gr	Έντυπο	Εβδομαδιαία free press εφημερίδα
<i>Lifo</i>	http://www.lifo.gr	Web page	Ενημερωτικό portal εβδομαδιαίας εφημερίδας
<i>Miami New Times</i>	http://www.miaminewtimes.com	Web page	Ιστοσελίδα περιοδικού ποικίλης ύλης
<i>Montreal Gazette</i>	http://montrealgazette.com	Web page	Ενημερωτικό portal ημερήσιας εφημερίδας
<i>MovieMail</i>	http://www.moviemail.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Parallaxi</i>	http://parallaximag.gr	Web page	Free Press περιοδικό πόλης (Θεσσαλονίκη)
<i>Popaganda</i>	http://popaganda.gr	Web page	Ενημερωτικό portal ποικίλης ύλης
<i>Protagon</i>	http://www.protagon.gr	Web page	Ενημερωτικό portal ποικίλης ύλης
<i>Pure Movies</i>	http://www.puremovies.co.uk	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Real.gr</i>	http://www.real.gr	Web page	Ενημερωτικό portal εβδομαδιαίας εφημερίδας
<i>RedNotebook (RNB)</i>	http://mbnet.gr	Web page	Ενημερωτικό portal ποικίλης ύλης
<i>ScreenDaily</i>	http://www.screendaily.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Senses of Cinema</i>	http://sensesofcinema.com	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Soul</i>	https://www.athensvoice.gr/issues/soul	Έντυπο	Έντυπο Μηνιαίο περιοδικό ποικίλης ύλης
<i>The Culturetrip</i>	http://theculturetrip.com	Web page	Ιστοσελίδα ταξιδιωτικού ενδιαφέροντος
<i>The Economist blogs: Prospero. Books, Arts, and Culture.</i>	http://www.economist.com	Web page	Portal εβδομαδιαίου ενημερωτικού περιοδικού
<i>The Globe and the Mail</i>	http://www.theglobeandmail.com	Web page	Ενημερωτικό portal ημερήσιας εφημερίδας
<i>The Guardian</i>	https://www.theguardian.com	Web page	Ενημερωτικό portal ημερήσιας εφημερίδας

Μέσο Ενημέρωσης	Ιστοσελίδα	Είδος Μέσου	Προσδιορισμός Μέσου
<i>The Hollywood Reporter</i>	http://www.hollywoodreporter.com	Web page	Ιστοσελίδα πολιτιστικού & κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>The New York Times (New York edition)</i>	http://www.nytimes.com	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>The Press Project</i>	https://www.thepressproject.gr	Web page	Ενημερωτική, ποικίλης ύλης
<i>The Sydney Morning Herald</i>	http://www.smh.com.au	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>The Talk House</i>	http://thetalkhouse.com	Web page	Διαδικτυακό πολιτιστικό περιοδικό
<i>The Telegraph</i>	http://www.telegraph.co.uk	Έντυπο	Ενημερωτικό portal ημερησίας εφημερίδας
<i>The Village Voice</i>	http://www.villagevoice.com	Web page	Ιστοσελίδα πολιτιστικού & κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Tvxs</i>	http://www.tvxs.gr	Web page	Ενημερωτικό portal ποικίλης ύλης
<i>University Press</i>	http://www.universitypress.gr	Web page	Free press φοιτητική εφημερίδα
<i>Variety</i>	http://variety.com	Web page	Portal εβδομαδιαίου ψυχαγωγικού περιοδικού
<i>Αθηνόραμα</i>	http://www.athinorama.gr	Έντυπο	Εβδομαδιαίο, πολιτιστικού ενδιαφέροντος περιοδικό
<i>BHMAgazino</i>	http://www.tovima.gr	Έντυπο	Πολιτιστικό έντυπο / ένθετο εφημερίδας
<i>Εθνος</i>	http://www.ethnos.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>Ελευθεροτυπία</i>	http://www.enet.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα * Σταμάτησε η έκδοσή της το Νοέμβριο του 2014
<i>Εφημερίδα των Συντακτών</i>	http://www.efsyn.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>Ζούγκλα@</i>	https://www.zougla.gr	Web page	Ενημερωτική, ποικίλης ύλης
<i>Η Αυγή</i>	http://www.avgi.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>Η Καθημερινή</i>	http://www.kathimerini.gr	Web page	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>Ηδύφωνο</i>	https://simerini.sigmalive.com/archive/hdifono	Έντυπο	Πολιτιστικό έντυπο / ένθετο εφημερίδας
<i>Ημερησία</i>	http://www.imerisia.gr	Έντυπο	Ημερήσια οικονομική εφημερίδα
<i>Νέος Κόσμος</i>	http://neoskosmos.com	Έντυπο	Εβδομαδιαία πολιτική εφημερίδα
<i>Πρώτο Θέμα</i>	http://www.protothema.gr	Έντυπο	Εβδομαδιαία πολιτική εφημερίδα
<i>Σινεμά</i>	http://www.cinomag.gr	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Σινεφιλία</i>	http://www.cinephilia.gr	Web page	Κινηματογραφικού ενδιαφέροντος
<i>Τα Νέα</i>	http://www.tanea.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα
<i>Το Βήμα</i>	http://www.tovima.gr	Έντυπο	Ημερήσια πολιτική εφημερίδα * Σταμάτησε η ημερησία έκδοσή της το 2010
<i>Το Βήμα</i>	http://www.tovima.gr	Web page	Ενημερωτικό portal ημερησίας εφημερίδας
<i>Το Περιοδικό για τη διατάραξη της κοινής ησυχίας</i>	http://www.toperiodiko.gr	Έντυπο	Διαδικτυακό περιοδικό ποικίλης ύλης
<i>Φρέαρ</i>	http://frear.gr	Έντυπο	Πολιτιστικό περιοδικό
<i>Φρέαρ</i>	http://frear.gr	Web page	Διαδικτυακό πολιτιστικό περιοδικό

Πηγή: ίδια αναζήτηση και επεξεργασία

Δυσκολίες αποτελεσμάτων (ή αλλιώς σφάλματα και πλάνες της αναζήτησης)

Στις παραγράφους που ακολουθούν καταγράφονται οι βασικότερες δυσκολίες που επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας που, σε συνδυασμό με τον μεγάλο όγκο των αποτελεσμάτων, το σύνολο των οποίων ασφαλώς δεν ήταν ωφέλιμο για τη συγκεκριμένη μελέτη, δυσχέραναν το έργο της αναζήτησης. Μεταξύ των βασικών ζητημάτων που έπρεπε να αντιμετωπιστούν συγκαταλέγονται η δυσκολία εύρεσης του αυθεντικού (πρώτου) κειμένου και η συχνά προκαλούμενη σύγχυση των αποτελεσμάτων εξαιτίας της ύπαρξης όρων που απαντώνται τόσο στο υπό διερεύνηση πεδίο όσο και σε άλλους τομείς.

Πιο συγκεκριμένα, η συνήθης πρακτική στον χώρο του Παγκόσμιου Ιστού αναδημοσίευσης κειμένων χωρίς να υπάρχει αναφορά στην πρωτογενή πηγή παραγωγής και δημοσίευσής τους κάθε άλλο παρά διευκολύνει τις αναζητήσεις. Για τις ανάγκες της ανά χείρας μελέτης επιχειρήθηκε ο εντοπισμός των αρχικών κειμένων, των κειμένων δηλαδή που αποτελούν πρωτογενή εργασία, ελέγχοντας την ταυτότητα του συντάκτη τους και το μέσον στο οποίο πρωτοδημοσιεύτηκαν.

Παράλληλα, σε πολλές περιπτώσεις τα αποτελέσματα στις χρησιμοποιούμενες μηχανές αναζήτησης αφορούσαν την εταιρεία διανομής με εταιρικό τίτλο «Weird Wave»²⁴ και τις ταινίες που αυτή διέθετε σε κυκλοφορία κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Για τον αποκλεισμό των αποτελεσμάτων που αφορούσαν τη συγκεκριμένη εταιρεία και προκειμένου να ληφθούν αποτελέσματα που αφορούν αποκλειστικά στο θέμα της μελέτης, αξιοποιήθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις εργαλεία παραμετροποίησης και ειδικότερα ο λογικός (Boolean) τελεστής NOT, ο οποίος αποκλείει την εμφάνιση συγκεκριμένων όρων στο αναζητούμενο κείμενο. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκε η φράση «NOT distribution», επιχειρώντας να περιοριστούν τα αποτελέσματα και να μην εμφανιστούν αυτά που αφορούν στην προαναφερθείσα εταιρεία ή στις ταινίες που διένειμε, αφού αποκλείοντας τον όρο «weird» υπήρχε ο κίνδυνος να αποκλειστούν σημαντικά αποτελέσματα αναφορικά με τη διαμόρφωση και τους εκφραστές του Νέου Κύματος.

Ένας άλλος κίνδυνος που ελλοχεύει στις αναζητήσεις στον Παγκόσμιο Ιστό είναι αυτός της αυτοεπιβεβαίωσης. Η επιλογή των όρων που χρησιμοποιεί ένας χρήστης του διαδικτύου κατά τη διαδικασία αναζήτησης, ασφαλώς επηρεάζει τα αποτελέσματά της ή/και τη σειρά εμφάνισής τους. Κατά αυτόν τον τρόπο, όταν ζητούνται αποτελέσματα σε συνάρτηση με συγκεκριμένους όρους (ή ονόματα) που είναι συνυφασμένοι με μια μόνο πλευρά ή την ερμηνεία τους, το αποτέλεσμα θα επιβεβαιώνει την αρχική επιρροή ή θα είναι χρωματισμένο από αυτή.²⁵ Υπό αυτό το πρίσμα η χρήση των όρων

24. Η «Weird Wave» σύμφωνα με την ιστοσελίδα της (www.weirdwave.gr) είναι «ένα ανεξάρτητο art-house label κινηματογραφικών ταινιών, επιλεγμένων από τα σημαντικότερα Φεστιβάλ του κόσμου».

25. Για περισσότερα σχετικά με τα σφάλματα και τις πλάνες μιας αναζήτησης αλλά και τις τεχνικές αναζήτησης στη *Google* βλ. Ιορδανίδου, Σ. (2013), (επιμ.). *Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης και Επικοινωνία*, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σελ. 45-72. Ανακτήθηκε από [εδώ](http://www.edu.gr) στις 01/10/2016.

«weird wave», «Greek weird wave», «Νέο Κύμα» κ.ά. στις αναζητήσεις επιβεβαίωσε επί της αρχής και επί της ουσίας τη χρήση των συγκεκριμένων όρων, αν και η ανάδυση και η χρήση τους υπήρξε ένα από τα ζητούμενα αυτής της μελέτης. Το εμπόδιο αυτό επιχειρήθηκε να υπερικηθεί με την «παρακολούθηση» (/διερεύνηση) των κειμένων στα οποία παρέπεμπαν τα tags, οι ετικέτες ή λέξεις-κλειδιά, που προσέθεταν οι συντάκτες των αρχικώς ευρισκόμενων κειμένων, ειδικά μάλιστα για την περίοδο προ της απόδοσης του χαρακτηρισμού από τον Steve Rose και την εφημερίδα *The Guardian*, αλλά και με τη χρήση ως λέξεων-κλειδιών πιο γενικών όρων, όπως π.χ. «νέα γενιά σκηνοθετών», «σύγχρονος κινηματογράφος», που βεβαίως δε συνδέονται απαραίτητα με το διερευνούμενο φαινόμενο.

Μια από τις ενέργειες που πραγματοποιεί η *Google* για τη διευκόλυνση των χρηστών είναι να εντοπίζει ταχύτατα τις ανάγκες του εκάστοτε χρήστη και να λαμβάνει υπόψη της όλα τα δεδομένα που έχει για αυτόν (όπως π.χ. τοποθεσία Η/Υ από όπου γίνεται η αναζήτηση, γλώσσα αναζήτησης, ιστορικό αναζητήσεων κ.λπ.). Με δεδομένο δε ότι οι μηχανές αναζήτησης δε δίνουν όλες τα ίδια αποτελέσματα και συνήθως επιστρέφουν στον χρήστη προσωποποιημένα αποτελέσματα αναζήτησης, για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκαν αναζητήσεις κατά κύριο λόγο στη μηχανή *Google* και, επικουρικά, στη *Bing* από διαφορετικά μέσα (υπολογιστές και φορητές συσκευές), διαφορετικές τοποθεσίες, διαφορετικούς φυλλομετρητές (browsers), έχοντας απενεργοποιημένες τις συνδέσεις με άλλες εφαρμογές/υπηρεσίες της *Google* (π.χ. gmail, youtube). Κατά τη διάρκεια των αναζητήσεων πραγματοποιήθηκαν διαγραφές cookies και ιστορικού περιήγησης και αναζητήσεων, ώστε να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια και πληρότητα των αποτελεσμάτων. Παρόλα τα παραπάνω, τα αποτελέσματα δεν υπήρξαν πάντοτε ικανοποιητικά και, ως εκ τούτου, στις περισσότερες περιπτώσεις ελέγχθηκαν με εμπειρικό και κριτικό τρόπο αναλαμβάνοντας ασφαλώς την ευθύνη για λάθη και παραλείψεις.

Η συνδυαστική χρήση όλων των παραπάνω μηχανισμών και εργαλείων κρίθηκε απαραίτητη προκειμένου να καταγραφεί ένα ικανοποιητικό εύρος των σχετικών με τη μελέτη αποτελεσμάτων και να ξεπεραστούν εμπόδια που συνδέονται με αυτά τα εργαλεία (π.χ. πλημμελώς ενημερωμένοι κατάλογοι, ελλείψεις παραμετροποίησης μηχανών αναζήτησης ιστοσελίδων, κριτήρια ιεράρχησης αποτελεσμάτων και χρήση αλγόριθμων από τη *Google*). Επισημαίνεται τέλος ότι, όπως οι μηχανές αναζήτησης δεν καλύπτουν το σύνολο του Παγκόσμιου Ιστού, έτσι και η παρούσα μελέτη δε θα ήταν δυνατό να αποτυπώσει επί της ουσίας ο,τιδήποτε έχει γραφτεί για το συγκεκριμένο ρεύμα στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο για τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Αποκλεισμοί αποτελεσμάτων αναζήτησης

Στο corpus των κειμένων που συγκροτήθηκε δεν περιλήφθηκαν κείμενα που αποτελούν αναδημοσιεύσεις από άλλες πηγές. Η διαδρομή για την ανεύρεση του αρχικού κειμένου,

τον εντοπισμό, δηλαδή, της πηγής, υπήρξε σε ορισμένες περιπτώσεις επίπονη και μακρά, καθώς συχνά οι διαχειριστές/συντάκτες ιστοσελίδων του διαδικτύου παραλείπουν να αναφερθούν στην πηγή από την οποία άντλησαν το σχετικό κείμενο που (ανα)δημοσιεύουν. Ωστόσο, καταβλήθηκε προσπάθεια να συμπεριληφθούν στην παρούσα ανάλυση μόνο κείμενα που αποτελούν πρωτογενή εργασία. Διατηρεί, πάντως, το ενδιαφέρον του το εγχείρημα της καταγραφής (σε μια μελλοντική ανάλογη μελέτη) του τρόπου με τον οποίο αναδημοσιεύονται τα κείμενα στον χώρο του Παγκόσμιου Ιστού και ειδικότερα η επεξεργασία/τροποποίηση των τίτλων τους.

Μια ενδιαφέρουσα τέτοια περίπτωση παρατίθεται ως παράδειγμα: Στις 28/12/2014 δημοσιεύεται στην ημερήσια πολιτική εφημερίδα *Το Βήμα* ένα άρθρο του κινηματογραφικού συντάκτη Γιάννη Ζουμπουλάκη με τίτλο: «Γιώργος Λάνθιμος: «Αστακός» στις επάλξεις»²⁶ και υπότιτλο «Το πιο hot όνομα έλληνα σκηνοθέτη στο εξωτερικό, και η «έξοδος» του ελληνικού κινηματογράφου». Το ίδιο κείμενο αναδημοσιεύεται σε πλήθος ιστοσελίδων τις επόμενες ημέρες, άλλοτε με αναφορά στην πηγή και άλλοτε όχι, άλλοτε με αλλαγμένο τίτλο και άλλοτε όχι. Μια ενδεικτική περίπτωση της τελευταίας εκδοχής, της αλλαγής τίτλου δηλαδή, είναι αυτή της ιστοσελίδας *Eirinika.gr* (www.eirinika.gr), ενός ιστοχώρου ενημερωτικού περιεχομένου της ελληνίδας δημοσιογράφου Ειρήνης Νικολοπούλου, όπου αναδημοσιεύεται δυο ημέρες μετά (30/12/2014) το ίδιο κείμενο (με αναφορά στην πηγή του) με άλλο όμως τίτλο: «Made in Greece ο Γιώργος Λάνθιμος: «Δεν έχω ξαναδιαβάσει τέτοιο σενάριο» αναφώνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή & τον χρηματοδότησε!»²⁷ δίνοντας εμφανώς άλλη βαρύτητα και σημασία στο κείμενο και στρέφοντας την προσοχή του αναγνώστη σε άλλη κατεύθυνση.²⁸

Στο σώμα των κειμένων που διαμορφώθηκε για την ανάλυση του συγκεκριμένου φαινομένου δεν συμπεριλαμβάνονται -παρά την άμεση σε ορισμένες περιπτώσεις συνάφειά τους με το θέμα της μελέτης- βίντεο για παράδειγμα από ομιλίες και διαλέξεις στο πλαίσιο ειδικών εκδηλώσεων (τα οποία έχουν αναρτηθεί είτε στη δημοφιλή πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης youtube, είτε σε άλλες ιστοσελίδες)²⁹. Εντούτοις συμπεριλαμβάνονται

26. Βλ. Ζουμπουλάκης, Γ. (2014). Γιώργος Λάνθιμος: «Αστακός» στις επάλξεις. *Το Βήμα*, Ανακτήθηκε από [εδώ](#) στην 1/10/2016.

27. Βλ. [Eirinika.gr], (2014). Made in Greece ο Γιώργος Λάνθιμος: «Δεν έχω ξαναδιαβάσει τέτοιο σενάριο» αναφώνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή & τον χρηματοδότησε!. *Eirinika.gr*. Ανακτήθηκε από [εδώ](#) στην 1/10/2016.

28. Ενδιαφέρον, επίσης, θα είχε να παρατηρήσει κανείς και το οπτικό υλικό που συνοδεύει τα δύο κείμενα και να αντιπαραβάλει τη δωρική λιτότητα (μία κεντρική φωτογραφία του σκηνοθέτη Γιώργου Λάνθιμου) της εφημερίδας *Το Βήμα* με την πλαισίωση του κειμένου της δεύτερης ιστοσελίδας με πέντε φωτογραφίες (όλες πορτραίτα/κάδρα του συγκεκριμένου σκηνοθέτη, στον οποίο άλλωστε και αναφέρεται το κείμενο).

29. Για παράδειγμα, το οπτικοακουστικό υλικό και ειδικότερα οι ομιλίες των συμμετεχόντων στην εκδήλωση που διοργανώθηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στις 7/3/2013, με τίτλο «Ελληνικό σινεμά: ρεύμα με ορίζοντα ή εφήμερη μόδα;» που δημοσιεύονται στον ιστότοπο Blod.gr ([τελευταία πρόσβαση: 28/9/2016](#)) δεν περιλαμβάνονται στο corpus ή στο αναλυτικό πλαίσιο της παρούσας μελέτης. Ωστόσο,

άρθρα και ρεπορτάζ για εκδηλώσεις που δημοσιεύτηκαν στον Τύπο ή εισηγήσεις συνεδρίων που συμπεριλήφθηκαν ως δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά.³⁰

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι η ύπαρξη σχολίων από χρήστες του διαδικτύου κάτω ή στο πλάι ενός κειμένου δεν αποτέλεσε κριτήριο για την ένταξη του στο corpus που συγκροτήθηκε ενώ, κατά την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε, τα σχόλια δε λήφθηκαν υπόψη. Τέλος, διευκρινίζεται ότι η επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων δεν υπήρξε κριτήριο για την ένταξη ή μη ενός κειμένου στο ερευνητικό corpus.

Επιλογή λέξεων-κλειδιών

Για μια αποτελεσματική αναζήτηση στο διαδίκτυο και ειδικότερα στις μηχανές αναζήτησης οι λέξεις-κλειδιά που επιλέγονται είναι κομβικής σημασίας, καθώς θα πρέπει να εκφράζουν με σαφήνεια την αναζητούμενη πληροφορία ώστε τα αποτελέσματα να ανταποκρίνονται στα προσδοκώμενα. Υπό αυτό το πρίσμα, δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή ορθογραφία των λέξεων ενώ, λόγω των περισσότερων του ενός όρων που αποδίδουν στα ελληνικά τον όρο «weird» (ο οποίος, κατά τους κριτικούς συντάκτες, συνόδευσε το νέο κύμα, αν μη τι άλλο, στα πρώτα του βήματα) χρησιμοποιήθηκαν φράσεις και με συνώνυμες λέξεις (π.χ. «παράξενο ελληνικό κύμα», «αλλόκοτο ελληνικό κύμα»).

Για πιο στοχευμένα αποτελέσματα πραγματοποιήθηκε αναζήτηση με βάση λογικούς (Boolean) τελεστές (χρήση AND, OR, NOT) και ειδικότερα του τελεστή AND (ή το σύμβολο «&»). Η χρήση του AND σημαίνει ότι στα αποτελέσματα που θα εμφανιστούν θα περιλαμβάνονται απαραίτητως όλοι οι όροι που συνδέονται με το AND. Αξιοποιήθηκε δε ως εργαλείο η «ακριβής φράση», βάζοντας σε εισαγωγικά τη φράση που ανταποκρίνεται στα κριτήρια της μελέτης για τη συγκέντρωση αποτελεσμάτων που περιλαμβάνουν ακριβώς αυτήν τη φράση.

Ειδικότερα, όπως αποτυπώνεται και στον Πίνακα 4, ως προς την επιλογή των λέξεων-κλειδιών εφαρμόστηκε μια τάση μετάβασης από το γενικό προς το ειδικό. Αρχικά διερευνήθηκαν οι γενικές λέξεις που οδηγούν σε αποτελέσματα γύρω από τον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο, τις τάσεις και τις επιμέρους πτυχές του, και στη συνέχεια επιλέχθηκαν συγκεκριμένες ταινίες και ονόματα ή συγκεκριμένες θεματικές για επιμέρους αναζητήσεις. Γενικότερα προτιμήθηκε η αναζήτηση φράσης και όχι μεμονωμένης λέξης, κάτι που εκ των πραγμάτων οδηγεί σε ένα μεγάλο εύρος δεδομένων, ειδικά για τις λέξεις-κλειδιά γενικού περιεχομένου. Π.χ. «σύγχρονος ελληνικός κινηματογράφος» και όχι «κινηματογράφος».

τα άρθρα και τα ρεπορτάζ των εφημερίδων που σχετίζονται με αυτή την εκδήλωση συμπεριλαμβάνονται στο corpus των προς ανάλυση κειμένων, καθώς εμπεριέχουν εκτενείς αναφορές στο συγκεκριμένο κινηματογραφικό φαινόμενο.

30. Για παράδειγμα, οι περισσότερες εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν στο πλαίσιο του συνεδρίου Contemporary Greek Film Cultures (Λονδίνο, 5-6/7/2013) δημοσιεύονται επεξεργασμένες υπό μορφή άρθρου στο επιστημονικό περιοδικό *Filmicon: Journal of Greek Film Studies*.

Μια ενδιαφέρουσα πτυχή της έρευνας αποτέλεσε ο τρόπος τινά ονοματοδότης του Νέου Κύματος του σύγχρονου ελληνικού κινηματογράφου. Η αναφορά του Steve Rose στην εφημερίδα *The Guardian*, στις 27/08/2011³¹, αποτέλεσε επίσης βασικό κλειδί αναζητήσεων σχετικά με το υπό ανάλυση φαινόμενο.

Πίνακας 4: Λέξεις-κλειδιά για τη διαδικτυακή αναζήτηση κειμένων

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

Σύγχρονος ελληνικός κινηματογράφος
 Νέο κύμα
 Παράξενο κύμα
 Παράξενο ελληνικό κύμα
 Περίεργο ελληνικό κύμα
 Νέα γενιά σκηνοθετών & κινηματογράφος
 Λάνθιμος & κινηματογράφος
 Τσαγγάρη & κινηματογράφος
 Νέο ρεύμα & ελληνικός κινηματογράφος
 Νέο ρεύμα ελληνικού σινεμά
 Εξωστρέφεια ελληνικού σινεμά
 Αλλόκοτο σινεμά
 Αλλόκοτο κύμα & κινηματογράφος
 Αλλόκοτο ελληνικό σινεμά & Guardian
 Greek cinema
 Contemporary greek cinema
 Greek weird cinema
 Greek weird wave
 Weird wave
 Weird wave of greek cinema
 New greek wave
 New wave of greek cinema
 New greek cinema of the crisis
 Greek independent films
 Steve Rose & weird
 Steve Rose & weird cinema
 Weird wave & Guardian
 Lanthimos & weird & wave
 Tsaggari & weird & wave

31. Rose, S. (2011). Attenberg. Dogtooth and the weird wave of Greek cinema. *The Guardian* [online]. Ανακτήθηκε από [εδώ](#) στην 1/10/2016.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο corpus των κειμένων που καταρτίστηκε και αξιοποιήθηκε τελικά για την παρούσα μελέτη δεν συμπεριελήφθη το σύνολο των κειμένων που εντοπίστηκε στο διαδίκτυο και «φέρει» τις συγκεκριμένες λέξεις-κλειδιά. Αντίθετα, επιλέχθηκαν τα κείμενα που βάσει των προαναφερθέντων κριτηρίων εξυπηρετούν τους σκοπούς της παρούσας μελέτης. Σε αυτό το πλαίσιο αξιοποιήθηκαν κείμενα που δημοσιεύτηκαν σε ιστοσελίδες με αναγνωρίσιμη αξιοπιστία (κύρος μέσου ενημέρωσης) και κείμενα με αναφερόμενη την ταυτότητα των συντακτών τους, αποκλείοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ανυπόγραφα κείμενα σε blogs, ανώνυμα σχόλια χρηστών, μεμονωμένες λέξεις σε κείμενα άσχετα με το θέμα της παρούσας έρευνας κ.λπ.

2.2 Ερευνητικό πρωτόκολλο

Όπως επισημάνθηκε στην αρχή του κεφαλαίου, σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να αναδειχθεί ο τρόπος παρουσίασης/περιγραφής και ερμηνείας του νέου κινηματογραφικού φαινομένου, του Νέου Κύματος του ελληνικού κινηματογράφου, σε κείμενα επιστημονικού χαρακτήρα αλλά και στον έντυπο/ηλεκτρονικό τύπο. Παράλληλα διερευνήθηκε ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζεται στα κείμενα των μέσων ενημέρωσης (media) και στα κείμενα επιστημόνων και μελετητών η έννοια του «παράξενου» (έννοια της παραδοξότητας) που αποδόθηκε σε αυτό το κύμα.

Αναφορικά με το χρονικό διάστημα δημοσίευσης των κειμένων που τελικώς συγκρότησαν το corpus της ανά χειράς μελέτης, σημειώνεται ότι επελέγη η χρονική περίοδος μεταξύ Ιανουαρίου 2009 και Σεπτεμβρίου 2016. Παρά το γεγονός ότι υπήρχαν οι σχετικοί οιωνοί από τις αρχές του 21ου αιώνα (Chalkou, 2012· Lykidis, 2015), μόλις το 2009 εμφανίστηκε μια πληθώρα νέων art-house ταινιών που συγκέντρωσαν τη διεθνή προσοχή και ανανέωσαν το ενδιαφέρον για τον ελληνικό κινηματογράφο. Εξάλλου, το φθινόπωρο του 2009 κυκλοφόρησε η ταινία του Γ. Λάνθιμου με τίτλο *Κυνόδοντας* (διεθνής τίτλος: *Dogtooth*), μια ταινία που σύμφωνα με τη βασική υπόθεση εργασίας είναι από τις πλέον χαρακτηριστικές του Νέου Κύματος και από την οποία πιθανότατα θα μπορούσε να ξεκινήσει μια απόπειρα προσδιορισμού της έναρξης του φαινομένου. Ο Ιανουάριος του 2009 επελέγη ως χρονική αφετηρία της αναζήτησης για τον εντοπισμό των κειμένων που αναφέρονται στο Νέο Κύμα, αφενός λόγω σχετικής προκαταρκτικής περιορισμένης έρευνας ειδικά αναφορικά με την κάλυψη των μέσων ενημέρωσης, αφετέρου ως έτος κατά το οποίο αρχίζουν να γίνονται αισθητές οι συνέπειες της κοινωνικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης στην Ελλάδα. Ο Σεπτέμβριος του 2016 αποφασίστηκε ως τελικό χρονικό σημείο της διερεύνησης, καθώς είναι η περίοδος κατά την οποία ορισμένοι κριτικοί αρχίζουν να συζητούν το («πρώιμο») τέλος αυτού του νέου φαινομένου στον ελληνικό κινηματογράφο (Goudelis, 2016· Uhler, 2015· Westlake, 2014). Ως γλώσσες αναζήτησης καθορίστηκαν η ελληνική και η αγγλική και η αναζήτηση των κειμένων

για τη διαμόρφωση του δείγματος (corpus κειμένων) πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά απομακρυσμένα, μέσω διαδικτύου.

Συμπερασματικά, στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 5) παρατίθεται κατά συνοπτικό τρόπο η ταυτότητα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε.

Πίνακας 5: Ερευνητικό πρωτόκολλο

Χρονική περίοδος	1/1/2009 – 31/9/2016
Γλώσσες αναζήτησης	ελληνική, αγγλική
Τρόπος αναζήτησης	εξ αποστάσεως, χρήση διαδικτυακών πηγών
Βασική τεχνική αναζήτησης	χρήση μηχανών αναζήτησης (keyword search, κυρίως μέσω Google)
Επικουρικές τεχνικές αναζήτησης	χρήση αρχαιοκαταλόγων (directory search), εργαλεία μετααναζήτησης
Λέξεις- κλειδιά αναζήτησης	Σύγχρονος ελληνικός κινηματογράφος, νέο κύμα, παράξενο κύμα, παράξενο ελληνικό κύμα, περίεργο ελληνικό κύμα, νέα γενιά σκηνοθετών & κινηματογράφος, Λάνθιμος & κινηματογράφος, Τσαγγάρη & κινηματογράφος, νέο ρεύμα & ελληνικός κινηματογράφος, νέο ρεύμα ελληνικού σινεμά, εξωστρέφεια ελληνικού σινεμά, αλλόκοτο σινεμά, αλλόκοτο κύμα & κινηματογράφος, αλλόκοτο ελληνικό σινεμά & Guardian, greek cinema, contemporary greek cinema, greek weird cinema, greek weird wave, weird wave, weird wave of greek cinema, new greek wave, new wave of greek cinema, new greek cinema of the crisis, greek independent films, Steve Rose & weird, Steve Rose & weird cinema, weird wave & Guardian, Lanthimos & weird & wave, Tsagarí & weird & wave.
Περιορισμοί (τι δεν περιλαμβάνεται)	κείμενα σε (ανώνυμα) ιστολόγια (blogs), σχόλια χρηστών, βίντεο, vlogs, αναδημοσιεύσεις κειμένων
Ερευνητικά Ερωτήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Πώς παρουσιάζεται/περιγράφεται και ερμηνεύεται σε κείμενα επιστημονικού χαρακτήρα, αλλά και στον έντυπο/ηλεκτρονικό Τύπο το φαινόμενο του Νέου Κύματος στον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο; Πώς προσεγγίζεται και πώς προσδιορίζεται; • Τί είναι το «παράξενο» που χαρακτηρίζει το Νέο Κύμα; Πώς το συζητούν, προσεγγίζουν και εξηγούν οι δημοσιογράφοι και οι κριτικοί κινηματογράφου και πώς οι επιστήμονες και οι ερευνητές;